

Starea apei în Europa

Caracterizare generală

Protecția și calitatea apei în Europa se îmbunătățesc. După cum se arată în detaliu mai jos, cei aproape 30 de ani de legislație a UE ca și acțiunile naționale și internaționale de protecție și îmbunătățire a mediului acvatic își arată roadele în mai multe domenii. Totuși, mai rămân unele domenii, mai ales cele legate de agricultură, unde nu s-au înregistrat progrese. Chiar și acolo unde s-au înregistrat progrese, se pot întâlni încă probleme în suspensie și zone fierbinți, specifice. Trebuie subliniat, de asemenea, că există încă multe lacune în ce privește datele, fapt pentru care concluziile rezultate trebuie tratate cu precauție.

Data fiind influența semnificativă a agriculturii, va fi important să se urmărească efectele lărgirii UE asupra acestui sector ca și asupra resurselor de apă în noile state membre. Restructurarea economică din anii 1990 a condus în mod general la reducerea presiunilor asupra mediului acvatic; orice intensificare de anvergură a agriculturii după lărgirea UE este probabil că va inversa această tendință.

Domenii în care s-au înregistrat progrese

Calitatea ecologică a râurilor

Calitatea ecologică reflectă efectele presiunilor chimice și fizice asupra sistemului biologic. Informațiile asupra râurilor din 14 țări indică în general o îmbunătățire a calității apei de suprafață. Cu toate acestea, nu există date comparabile la nivel European. Această situație se va îmbunătăți pe măsură ce implementarea directivei-cadru asupra apelor (2000/60/CE) va avansa.

Poluarea cu substanțe consumatoare de oxigen și cu fosfor

Controlul surselor de poluare fixă în zonele urbane și industriale a condus la îmbunătățiri semnificative ale calității multor cursuri de apă europene. Este remarcabilă reducerea conținutului de fosfor și substanțe organice în râuri și lacuri, ca rezultat al îmbunătățirii tratării apelor uzate, ca și prin introducerea detergenților fără fosfați și reducerea utilizării în agricultură a îngrășămintelor pe bază de fosfați.

Au fost de asemenea înregistrate scăderi ale deversărilor de nutrienți provenite din râuri în apele marine (mai cu seamă în Marea Nordului și Marea Baltică), deși, dintr-o sumă de motive posibile, (relații complexe fizice și chimice, penurie de date) acestea nu s-au reflectat întotdeauna în reduceri ale concentrațiilor de nutrienți în apa marină.

Îmbunătățirea tratării apelor uzate a condus, de asemenea, la o îmbunătățire a calității apelor de coastă și a celei interioare de scăldat. Nivelul de concordanță cu standardele obligatorii ale UE depășește 90 %.

Poluarea cu substanțe periculoase

Poluarea râurilor cu metale grele și alte substanțe chimice incluse pe lista de substanțe periculoase din directiva (76/464/CEE) înregistrează o scădere. Disponibilitatea datelor pentru mulți alți poluanți este prea redusă pentru a putea face evaluări.

O reducere s-a observat și la încărcăturile de metale grele și de anumite substanțe organice deversate în mediul marin. Este de asemenea evident că aceste scăderi conduc la reducerea concentrațiilor acestor substanțe în biota marină din mările Europei, deși concentrații peste aceste limite, considerate ca fără risc pentru consumul uman, se mai întâlnesc încă în scoicile și peștii din estuarele marilor râuri, aproape de punctele de deversare industrială și de porturi.

În actualele țări ale UE, reducerea emisiilor de substanțe periculoase s-a obținut prin implementarea unor procedee și tehnologii curate la nivel de industrie. Deversarea de petrol din rafinării și din platformele marine s-a redus. În țările în curs de aderare, reducerile de emisii au fost mai cu seamă obținute prin închiderea instalațiilor ineficiente.

O problemă actuală o reprezintă prezența în apele de suprafață a substanțelor endocrine perturbatoare având drept consecință raportarea în multe din țările europene a unor probleme de dereglare hormonală a animalelor acvatice.

Prelevarea de apă

Prelevarile totale de apă au scăzut în ultimii zece ani, cu excepția sud-vestului Europei. Cele mai multe sectoare au redus consumul de apă prin măsuri cum ar fi creșterea gradului de refolosire al apei și printr-o eficiență sporită a aparatelor electro-casnice. Un anumit rol l-a avut și creșterea prețului apei.

Deversările de petrol

Deși există mari variații de la an la an, cantitatea totală de petrol deversat de nave a scăzut semnificativ începând cu anii 1990. Aceasta s-a datorat probabil introducerii mai largi a vaselor cu cală dublă și îmbunătățirii navigației.

Informații de mediu

În ultimii opt ani, implementarea Eurowaternet (rețeaua de colectare a datelor și informațiilor asupra apei, coordonată de AEM) a condus la progrese importante privind informațiile asupra apei în Europa.

Sumarele EEA sunt introduceri ușor de citit și concise privind problemele de mediu, bazate pe cele mai recente informații disponibile. Aceste rezumate sunt disponibile pe web-site AEM: www.eea.eu.int

Domenii în care nu s-au înregistrat progrese

Poluarea cu nitrați

Poluarea cu nitrogen, mai ales provenit din agricultură, a rămas constantă. Deoarece sursele fixe de deversare au fost reduse, contribuțiile provenite din agricultură au devenit mai semnificative.

Concentrațiile din apele râurilor au rămas relativ stabile în cursul anilor 1990 și sunt mai ridicate în acele țări ale Europei de Vest unde agricultura este mai intensivă. Concentrațiile de nutrienți în mări au rămas de asemenea, în general, stabile.

Nu există semne de schimbare a nivelelor de nitrați în apele subterane. Valorile limită pentru nitrați în apa de băut sunt depășite în aproape o treime din apele de suprafață pentru care sunt disponibile date. Prezența nitraților în apa de băut este o problemă comună pe cuprinsul Europei, mai cu seama în apa din fântânile puțin adinci.

Prelevarea apei pentru irigații, producerea de energie și turism

S-a înregistrat, o ușoară tendință de creștere a utilizării apei în agricultură, cum ar fi pentru irigații în sud-vestul Europei, și pentru producerea de energie în țările pe cale de aderare ne-mediteraneene. În multe zone din sudul Europei, turismul exercită o presiune semnificativă, și mai mult ca sigur, în creștere, asupra resurselor de apă.

Extracția excesivă de apă rămâne o problemă majoră în unele zone cum ar fi zonele de coastă și insulele din Mediterană, unde sursele de apă potabilă sînt contaminate cu apă de mare.

Pesticidele

Pesticidele provenite din agricultură apar în apa de suprafață, de mică adâncime și de băut, la nivele îngrijorătoare. Datele existente cu privire la numeroasele substanțe implicate nu permit o identificare a tendințelor.

Referințe:

Apa în Europa: O constatare pe bază de indicatori. Sumar, AEM, Copenhaga

Europe's water: An indicator-based assessment, topic report No 1/2003, AEM, Copenhaga

